

УДК 7.01:004

Бондаренко О.В.¹, Яковлев О.А.²

¹ д-р філос. наук, проф. НУ «Запорізька політехніка»

² студ. гр. Е-311м НУ «Запорізька політехніка»

ФІЛОСОФІЯ NFT. NFT ТА МИСТЕЦТВО

NFT розшифровується як «Non Fungible Token» (не взаємо-замінний токен). Але що це означає? А що таке «взаємо-замінний токен». На приклади грошей: \$100-купюру можна обміняти на п'ять \$20-купюр і при цьому зберегти ту саму вартість, що означає, що \$100-купюра є токеном, що взаємо-замінний. Якщо цю \$100-купюру підписує, скажімо, відомий художник Бенксі, вона стає унікальним продуктом, й її вартість визначити набагато складніше, вона більше не коштує просто п'ять \$20-купюр. Це означає, що не взаємо-замінний токен не може бути замінений на будь-яку еквівалентну вартість. Це також означає, що її вартість може збільшуватися або зменшуватися у майбутньому залежно від обставин.

NFT (також відомий як Crypto Art) повністю існує у цифровому всесвіті – ви не можете доторкнутися до нього, але можете володіти ним. NFT може бути будь-яким типом цифрового файлу: витвором мистецтва, статтею, музикою або навіть мемом. До появи крипто-валюти нам ніколи не доводилося володіти чимось цифровим. Ми передавали відео та анімаційну графіку, але не було можливості автоматично прийняти повне, конкретне право власності на цифровий файл або ілюстрацію. Зростання популярності NFT змінює ситуацію, дозволяючи творцям здавати в оренду цифрові витвори мистецтва, продавати їх або демонструвати так, як вони хочуть. Щоб їх продавати, ви повинні спочатку отримати «законне» право власності на свої роботи. Після того, як NFT-мистецтво створене, воно «відкарбоване» або токенизоване у системі блокчейн (це система цифрових транзакцій, яка записує інформацію таким чином, щоб її було дуже складно обійти, підірвати або знищити, що означає, що вона надзвичайно складна для відстеження володіння авторськими правами та ведення записів про створення). Теоретично будь-який цифровий шедевр, який ви створюєте, приведе виключно до вас.

Описавши структуру арт-ринку та місце NFT у цьому просторі, ми підійшли до основного ідейного питання: чи можна говорити про NFT-арти як про мистецтво, і якщо так, то що це в собі несе?

Якщо говорити про NFT з погляду розвитку світу мистецтва, то, перше, аналіз цього явища можливий лише у контексті часу. У XXI ст. відбувся перехід до мистецтва у форматі цифрових технологій, що, без сумніву, сильно вплинуло на нову епоху, і на контекст життя кожної людини. Звичайно, цей процес не скасовує існування класичних видів мистецтва, таких як живопис, графіка, скульптура. Зрештою, він є логічним продовженням тисячолітнього розвитку людської думки та її вираження через мистецькі засоби. Але тут є один аспект. Якщо раніше розвиток мистецтва відбувався послідовно, змінюючи стиль і манеру у звичному образотворчому форматі, то сучасні технології різко вивели його на новий рівень. Незважаючи на те, що у цифровому всесвіті існують напрямки, в яких митці продовжують користуватися звичними засобами виразності, це мистецтво не просто продовжує лінію творчого розвитку. Воно ставить паралель, йде в іншу реальність, яка несе в собі новий посыл, нові цінності. І ця паралельна реальність починає із величезною швидкістю обганяти звичну дійсність.

NFT-мистецтво – це не перші цифрові роботи. Розвиток електричних та електронних форм зображення розпочався ще у середині 1960-х рр.: світлові шоу, діапозитиви, відеомистецтво та інсталяції. Але нововведення цієї форми зображення не тільки у техніці та пристрої, а й у її автономності. І якщо раніше цифрове мистецтво розвивалося здебільшого або в області популярної

музики, або ж в авангарді, то з квантовим стрибком воно стає незалежним від інших видів мистецтва. І у цьому сенсі цифровий образ – образ свободи. Його «визволення» закладено ще ХХ ст. (футуризмом, кубізмом, супрематизмом, перформансом), тобто переходом до нових форм відображення. Тут багато хто з естетичних моментів попередніх форм утворили директиви для цифрового мистецтва, яке, проте, виходить за рамки цих форм.

Отже, NFT-мистецтво не виникло раптово і безпідставно. Сукупність розвинених раніше видів багато у чому заклала характеристики нових зображень, а поштовх стався вже завдяки новим крипто-платформам, області, здавалося би, максимально далекою від творчості та світу мистецтва. У цьому й приналежність діджитал-ринку – поєднання різних областей, їх народжуваних продуктів, що, безумовно, відповідає потребам сучасності, адже без дотику сфер у сучасному світі унікального не винайдеш, як і не побачиш подальших перспектив розвитку цих гілок. Тут хочеться знову нагадати про те, що NFT – не конкретний стиль, а інструмент, за допомогою якого мистецтво вийшло на новий рівень взаємодії з людиною.

На мистецтво-діджитал на початку ХХІ ст. поклали великі надії. Зокрема, «за діджитал-мистецтвом майбутнє і традиційні методи творчості вже нецікаві» (німецький мистецтвознавець Петер Вайбель). Проте ця ілюзія досить швидко розвіялася, тому що задоволення, яке отримуєш від реального мистецтва, мабуть, закладено в психотипі людини як такої, а симулятивне середовище у девайсах не може повноцінно замінити їй тактильний дотик ока, форми, поверхні й матеріалу, а може дати лише афект та імпульс, куди рухатися далі.